

TEMEIURI CULTURALE ȘI MEDICALE – REVELĂRI, PARTEA I

Cultural and Medical Grounds – Revelations, Part I

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

Spiritualitatea românească imprimată lingvistic,
găsită de noi în relația *fir – fire*, ne îndeamnă să spunem:
ce noroc pe *ins – îns* spre a fi *linie, roată, scânteie* și a exprima lirismul.

În exordiu, s-ar cuveni să vorbesc despre *îmblet* (formă veche pentru „umblet“, pe care o consider mai potrivită pentru exprimarea implicării) cu rost prin viață, despre *biciclu*, de care mă servesc acum (roțile fiind cultura și medicina), despre *spițe* (exemplificările ce susțin rotundul marilor capitole derulate) și, desigur, despre *lucrarea de control*, pe care mi-am dat-o, ca sinteză a petrecerii, un extemporal *sui-generis*, inductor al adagiului *Experto credite* („Credeți în cel care are experiență“).

Putem vorbi de o greutate fizică a expunerii mele, ce are în componență masa realizărilor și forța gravitațională a ancorării existențiale (iubirea de țară, de oameni și de profesie).

Cuvântul *masa* îmi transmite mental sintagma *mama-sa*, poezia *Muma lui Ștefan cel Mare* de Dimitrie Bolintineanu și *Masa tăcerii* a lui Constantin Brâncuși (Totul e roată și tăcere dacă ai aparatul desferecării lor!).

Nu pot să uit că mama, la marea despărțire din 15 ianuarie 1983, mi-a transmis îndemnul: „Cântă-ți anii!“, iar la întrebarea mea „Cum să-i cânt?“, mi-a răspuns „Cum se închină!“.

În completare, mama îmi spunea: „Corpul poate să se vestejească, dar inima trebuie să rămână curată ca în anii copilăriei“.

O grămadă de întâmplări și gânduri au năvălit asupra mea din perimetrul copilăriei. Din noianul de amintiri selectez un cântecel:

*U, u, u! și iarăși u!
Pe mine mă cheamă unu!*

Sigur, cântecul își avea originea în glasul trenului din anii când deschideam ochii mari asupra lumii.

Dincolo de ce era atunci „unu“, probabil o scurtătură între „u!“ și „trenu“, acum „unu“ înseamnă „unitate“, „unicat“, având și formula „Toți ca unu!“.

Ca om al Cetății, am indicativul GBVGR, adică Grigore Bușoi, originar din Vierșani, județul Gorj, România. Doresc să mă simt implicat sub ordine socială și respectul Legii, în spiritul construcției, întrajutorării și omeniei.

Formula mea de viață: prin mine însumi, cu iradiere faptică întru calitate și verticalitate. Fără cuvinte mari, aș putea spune că mă caracterizează *generozitatea și facerea binelui*, fără a aștepta recunoașterea lui, *prețuirea limbii române, iubirea istoriei și a tradiției, profesionalismul și respectul valorii*.

În plan spiritual, mă regăsesc în catrenul:
*Istoria mea începe cu Vladimirescu,
Sub îndemnul de a fi oșteni și frați,
Puterea o avem din Cer și prin Carpați,
Iar purtător de steag ni-i Eminescu.*

Am cunoscut ce înseamnă puterea și nu mi-a plăcut postura de a fi un șef discreționar sau neimplicat, cum am observat adesea. Puterea este o beție a înălțimii, când îți poți pierde reperele conviețuirii decente din comunitate.

Gustul puterii l-am simțit când am fost medic inspector la Direcția Sanitară a Raionului Costești și în postura de Președinte al Societății Naționale de Medicină Generală din România. Din prima

funcție am plecat prin câștigarea concursului de intrare ca medic de medicină generală în București, iar din cea de-a doua am demisionat, după ce am organizat Congresul Internațional de Medicină Generală de la Iași (1-4 octombrie 1997). Demisia mea a avut loc pentru că la orizont a apărut un post de cadru universitar pentru specialitatea de MG/MF, post despre care eu am declarat că nu sunt interesat să îl ocup, dar nu am fost crezut. Atunci s-a declanșat o luptă neortodoxă pentru ocuparea lui. Ca să fii primul profesor de MG în România era o sarcină de mare răspundere, pe care eu am apreciat-o că nu este ceea ce doream. Mă simțeam în apele mele ca medic clinician-terapeut, ca observator și cercetător, precum și ca formator în profesie. Am estimat că nu pot fi un magician al cuvântului pe care să îl rostești de la catedră în fața unui auditoriu electrizat de spusele tale. În acest sens, pentru a mă edifica, am scris articolul „Profesorul universitar desăvârșit, un 4C: cunoscător, cercetător, comunicator, catalizator”. Ca extern și intern, am cunoscut iluștri profesori precum au fost Acad. C.C. Iliescu, Acad. Alexandru Rădulescu și Prof. Dr. Ion Țurui (sub a cărei conducere am efectuat lucrarea mea de diplomă: *Falsul abdomen acut chirurgical*). Mai apoi, am fost în relații de apropiere cu mari profesori, dintre care enumăr: Marin Voiculescu, Victor Ciobanu, Dan Enăchescu, Ștefan Șuțeanu, Costin Carp, Remus Nestor, Florian Mandache și alții, ca să-i pomenim numai pe cei plecați dintre noi.

În scriitura mea, din dorința de a ușura înțelegerea expunerii și de a realiza scurtaarea textului și, în același timp, de a întări fixarea noțiunilor, am fost surprins să constat că apar o serie de alinieri lingvistice și formule mnemotehnice, ceea ce ar putea să însemne o notă caracteristică, dar și un procedeu folosit excesiv, ce ar dăuna naturaleței exprimării.

Un alt reproș care mi s-ar putea aduce este ridicarea în slavă a potenței specialității de MG/MF, din postura ei de asistență medicală primară și din cea de deschidere spre medicina omului „total”. Nu trebuie uitat că eu scriu ceea ce cunosc, fac și simt, adică o trăire ca în timpul primordial, când toate elementele vieții se legau într-un tot unitar, iar natura nu era gazdă, ci ea reprezenta chiar ființa din noi.

Înainte de a trece la punctarea elementelor care compun cele două mari secțiuni – cultura și medicina – credem că e nimerit să arătăm sursele informaționale, elaborări care stau la îndemâna cititorului, reunite sub un titlu incitant.

Frontispiciu indicativ

Aici avem în vedere titlurile lucrărilor noastre apărute ca prim autor sau ivite sub patronajul unor

personalități ale vieții culturale sau științifice românești și internaționale.

– Dr. Grigore Bușoi (GB I) – Teza de doctorat – *Aspecte ale sănătății și patologiei familiei din perspectivă antropologică*, 1999, mijlocită teoretic sub egida Academiei Române, Centrul de Cercetări Antropologice „Francisc I. Rainer”; conducători științifici: Prof. Dr. V. Săhleanu și cercetător științific principal gradul I dr. Cristiana Glavce;

– Grigore Bușoi (GB II) – *Din adânc spre cele înalte. Eseurile unui ostenitor într-ale medicinei*, Ed. Amaltea, București, 2007;

– Prof. Dr. Marin Voiculescu – *Medicina generală (vol. I)*, Ed. Viața Medicală, 1990. Aici am scris „Bazele teoretice și practice ale medicinei generale” (GB III) și trei capitole de patologie medicală: „Durerea toracică”, „Cianoza” și „Disfagia”;

– Prof. Dr. I.B. Iamandescu – *Elemente de psihosomatică generală și aplicată*, Ed. Infomedica, București, 1999, tratat de referință, unde am publicat trei capitole;

– Prof. Dr. Boris Luban-Plozza și Prof. Dr. Ioan-Bradul Iamandescu – *Dimensiunea psihosocială a practicii medicale*, Ed. Infomedica, București, 2002. Și în această carte mi-au apărut două capitole care privesc deschiderea psihologică și patologia psihosomatică;

– Conf. Dr. G.G. Constandache – *Filosofia lui Ba*, Ed. Amaltea, București, 2007. Aici este prezentat capitolul „Medicina familiei – disciplină integrată și integratoare”;

– Conf. Dr. G.G. Constandache – *Destinul în filosofie, știință și artă*, Ed. Alma, Craiova, 2012, în care înfloresc eseul „Trezirea de dimineață împlinește ziua”;

– Conf. Dr. G.G. Constandache – *Destinul – pluralitate, complexitate și transdisciplinaritate*, Ed. Alma, Craiova, 2015, unde am publicat „Medicina generală într-o abordare pentadică”;

– Revista Medicală Română (continuatoarea celebrei reviste „Viața Medicală”), o apariție continuă din 1992, de când am calitatea de redactor-șef, cu uzanța de a scrie editorialele;

– Am realizat multe recenzii la cărțile confrăților și am scris câteva introduceri la cărți de popularizare;

– O realizare importantă a fost inițierea seriei de retrospective anuale, intitulată *Caietele „Vieții medicale”*. A se vedea anuarele din 2009 (pag. 22; 250; 450), din 2010 (pag. 22-23) și cel din 2011 (pag. 8; 14; 22; 26-28; 570; 571).

– Sunt membru în Colegiul Redacțional al Revistei Literare „Fântâna din Kos”.

Ipostaze culturale întru rânduială

Niciuna dintre specialitățile medicale – precum e specialitatea de medicina generală/ medicina familiei (MG/MF), cu o materie primă din abundență de prelucrat – nu este atât de predispusă la introspecții, observații și direcționări fertile către viitor.

Din postura noastră de *genmed* (practician generalist instruit, într-un orizont științific și cultural larg), având o permanentă ispitire a minții, în care își găsesc locul demersurile epistemologice, hermeneutice și ontologice, este firesc să apară propulsări spre noi mijloace de conceptualizare a realității.

Cultura este suma valorilor pe care le cultivi și le aduni, ierarhizându-le într-un mușuroi, înălțimea lui măsurând idealul științific, etic și estetic atins, iar baza, înzestrarea naturală și efortul, adică puțința.

Când m-am dus la școală și am învățat alfabetul, scandam cu nonșalanță:

O-i, oi! / Face-te-ai mușuroi!

Oricum ar fi, zicerea respectivă e o formulă constitutivă de cursă lungă!

Exprimarea componentelor din secțiunea cultură, componente pe care dorim să le facem cunoscute, o ordonăm în 10 capitole.

I. Concepte în premieră de interes general și medical

Concepte de interes general:

- Civilizația carbonului și civilizația siliciului
Civilizația carbonului – a cunoaște prin combustie internă, mediată de carte și creion;

- *Civilizația siliciului* – cunoaștere artificioasă de la distanță, susținută de internet.

- Calitativismul sau curentul calității

Sub numele de calitativism, noi înțelegem un curent de acțiune, de profunzime, ca opțiune valorică. El cuprinde toate sferele vieții sociale și ne introduce în teoria și practica obținerii calității. Calitativismul este un curs inductor pozitiv de valențe axiologice, praxiologice și etice ale vieții materiale și relaționale a omului.

Reforma sistemului sanitar, în termenii calității, reprezintă un salt paradigmatic de la asistența „de așteptare”, centrată pe spital, la asistența „de întâmpinare”, susținută de asistența primară (GB I, pag. 104-109).

- Fenomenul răsputnic (GB II, pag. 88-89)

Fenomenul răsputnic reprezintă o răscruce de drumuri, receptată triontic: o întâlnire fertilă, o

punte în timp și un răsunset. În același timp fenomenul răsputnic – arc bipolar, mâini intinse în contact peste râul vieții – adună simbolurile sub care existăm spre a ne da sănătatea – misterioasă cumpănă – întru curgere, tărie și verticalitate existențială (a se vedea RMR Nr. 1/2007).

- Transexplorarea

În substanța ei, transexplorarea își propune smântânirea textului parcurs, materializând adevăruri desprinse spre a deveni specii viabile ce dezvoltă o forță catalitică întru înnoire socială, în acord cu relația biruitoare românească, tradiție – modernitate (RMR Nr. 4/2016, pag. 267-271).

- Hodologia

Știința a drumului parcurs de om, ea studiază fenomenele de la obârșie în devenirea lor, înstăpânindu-se asupra istoriei naturale a bolilor (Fântâna din Kos Nr. 12 / 2017, pag. 7).

- Modelul în „î” al ființei românești

Noi propunem o paradigmă formată pentadic în următoarea succesiune: Omul înrădăcinat, Omul îndatoritor, Omul îndurător, Omul întreg, Omul înălțat (GB II, pag. 23-31).

Românul este o funcție integratoare a „î”-ului: *Încotro? Întreabă și vei înțelege! Mergi întru înduhovnicire?*

- Antropocultura

Cultivarea (cultura omului) în spațiul ființei naționale spre a deveni un soi performant și perfectibil (GB II, pag. 32-36).

Concepte de interes medical:

- Antropologia ecuatorială

Am formulat ideea unei antropologii ecuatoriale ce are ca elemente de referință complementaritatea polară și sinteza intelectuală ecuatorială. Ecuatorul, linie curbă a rotundului permite racordarea și chemarea la ordine unificatoare a diversității și opozițiilor (RMR nr. 3/2009).

- Medicina verticalității (Medicina omului sănătos, activ, educat, părtaș și demn) (GB III)

- Doctrina specialității de medicină generală

Ea reprezintă o concepție atotcuprinzătoare, cumulativă, integrativă și reflexivă, o ulcică semiotică care înfățișează în esență o statuare antropo-socio-ecologico-sophică. (GB II, pag. 190-197)

- Pentada specialității de medicină generală

Stea care constă în: facerea *binelui*, stabilirea *unității*, promovarea *sănătății*, căutarea *originii* fenomenelor și realizarea *integrării* datelor (RMR Nr. 4/2012).

- Paradigma florală numerologică a sănătății ființei

O lucrare ce susține un demers sistemic și praxiologic formativ al omului de pe platforma specialității de MG/MF. Plecând de la flacăra trăirii românești, eseul s-ar înscrie în ceea ce Lucian Blaga cerea: lucrări de evidentă originalitate creatoare. Lucrarea încorporează cinci elemente de rezistență: simbol, structură, stil, săgeată și sentiment (RMR Nr. 1/2014).

- Indicatorii stării de sănătate ai familiei (GB I, pag. 64-71)

Ei pot fi apreciați fiecare în parte sau însumăți. Indicatorii propuși sunt: *Indicatorul ABC al sănătății familiei*, *Indicele conținutului de viață sănătoasă a familiei*, *Indicatorii de status la nivelul familiei* (global) și al unor componente (cuplu marital, femeia în perioada reproductivă, copiii și tinerii, vârstnicii), *Indicatori ai activității medicale*, *Roata sănătății, ca indice iconic*.

- Învârstnicirea

Omul, sub aspect existențial, reprezintă o realitate bio-psiho-socială dinamică în continuă devenire și schimbare, evoluție periodizată în etape de viață pe care o numim învârstnicire. Luând ca termen de referință, grupe de 15 ani, propunem următoarele etape ale vieții omului: *copilăria* (0-15 ani), *tinerețea* (16-30 ani), *maturitatea* (31-45 ani), *robustețea* (46-60 ani), *căruntețea* (61-75 ani), *senectutea* (76-90 ani), *longevitatea* (după 91 ani) (RMR, Nr. 1/2013, RMR, Nr. 4/2013).

- Fenomenul Eisberg – Schatten – Nacht – Licht

El dă referințe despre procesele ascunse care urmează să fie observate și diagnosticate. Aceste stări sunt: ascunderea subterană, tănuirea din umbră, mascarea aflată în întuneric și dosirea din lumină, nedepistată prin orbire sau prin copilăria cunoașterii.

- Patologia deformativă (RMR Nr. 2/2015)

II. Definiții, delimitări riguroase

- Medicina generală ca specialitate

Medicina generală este o specialitate a primului contact, a continuității și a sintezei diagnostice și terapeutice, o disciplină comprehensiv-holistică și personalizată, care folosește o metodologie predominant clinică și are ca obiecte de lucru promovarea, menținerea și recâștigarea sănătății indivizilor de ambele sexe și de vârste diferite, în context familial sau al unei colectivități și cu deschidere comunitară (GB II, pag. 239).

- Familia

Familia este o unitate sistemică a vieții biologice și socio-culturale, alcătuită din ființe umane de ambele sexe și vârste diferite, grupate ascendent și

descendent în jurul perechii centrale, cuplul marital, care are ca scop creșterea, dezvoltarea și susținerea membrilor săi, iar ca elemente subsecvente, perpetuarea speciei și păstrarea moștenirii culturale.

În plan simbolic, familia este un romboid (două trunchiuri toracice reunite bazal) care înmuguresc și se înșiruie pentru a asigura nemurirea, conform Coloanei infinitului.

Medicina de familie prin asistență, învățământ și cercetare devine marea *carte deschisă* a vieții omului.

- Medicina generală/medicina de familie, într-o exprimare metaforică, este o *țestoasă zburătoare*.
- Dacă MG/ MF este o specialitate clinică integrată și integratoare a omului „total”, celelalte specialități clinice devin *specialități sectoriale*, departajate pe aparate și organe.
- Controlul aniversărilor jalon (C.A.J.)

Prin C.A.J. înțelegem efectuarea unui examen complet de bilanț, transversal și longitudinal la nivelul unor vârste nodale (0, 1, 15, 30, 45, 60, 75, 90 ani). C.A.J.-ul apelează la retrodicție (cunoașterea trecutului patologic, normă reactivă), explorează prezentul (clinic, morfologic, funcțional, biochimic, psihocomportamental) cu aplicarea secvențelor profilactice, formulează predicția probabilistică (plecând de la elementele individuale și cunoscând statistic așteptările de îmbolnăvire specifice).

Datele furnizate de C.A.J. pot deveni surse informaționale de mare importanță în strategia și tactica politicii sanitare.

III. Observații inedite

- Producțiile orale ale copiilor, miniaturizări existențiale (GB II, pag. 37-48)
- Balada Miorița, sub o nouă interpretare (Fântâna din Kos Nr. 7/ iunie 2015)
- Coasta, element de referință al spațiului miotic (GB II, pag. 94-110)
- Omul tub și omul fluier (GB II, pag. 221-222)
- *Pentateuhul*, cele cinci cărți ale Vechiului Testament, regăsite în devenirea și împlinirea medicului (RMR Nr. 3/2011)

Pentateuhul ne prilejuiește *petrecerea* în sens noician prin lume.

- Conceptul bio-psiho-social, vestit de Mitropolitul Antim Ivireanul (RMR Nr. 3/2015), investit de Prof. Dr. P. Brânzei și regăsit de G. Engel (SUA).
- Două capodopere eminesciene (*Revedere și Despărțire*) și *Visul lui Tudor Vladimirescu* (GB II, pag. 63-64)

- Să ne gândim la secvența biblică a șarpelui, miniaturizat și citit modern ca *spermatozoid*, în asociere cu pomul vieții și femeia, el însemnând perpetuarea vieții (GB II, pag. 108).
- Totemul comun – *cap de lup* – la *Lupoica romană* și *Steagul dacic*, fapt ce exprimă înrudirea lor (RMR, Nr. 3/ 2012)
- Omul ca *Zoon politikon* și *modelul pisică*, inductor de elemente predominant pozitive (GB II, pag. 146)
- Etimonul *brânză* (cuvând dacic) pare potrivit vremurilor de astăzi, în care „brânzirea“ structurilor și relațiilor este observabilă, el evidențiind oameni și fapte aflați sub semnul negativului (ex.: *Brânză bună în burduf de câine; Nu e nicio brânză de el*).
- Să pui *hambacul* (fundul) la treabă!

Îndemnul regional evidențiază o interesantă coincidență: în engleză *ham* = șuncă, *back* = spate (RMR Nr. 4/ 2003).

- În cea de-a doua conflagrație mondială, Vulturul grobian al războiului a smuls cu ghearele bucăți mari din trupul României. Războiul a avut un câștigător european, pe Churchill și Stalin, adică pe *Churlin*.

IV. Articole (eseuri) de referință

- Copilăria, dimineața sănătății omului (GB I, pag. 88-93)
- Urziri interdisciplinare privind sănătatea satului românesc (GB II, pag. 162-167)
- Terapia cognitivă prin cuvinte însuflețite (GB II, pag. 149-154)
- Crâmpie întemeietoare în cunoaștere, cultură și educație (GB II, pag. 155-161)
- Străveche frăție de cruce regăsită în medicina generală/medicina de familie (GB II, pag. 261-266)
- Profesorul universitar desăvârșit: un cunoscător, un comunicator, un creator, un catalizator (GB II, pag. 296-299)
- Cuvântul animat dirigit întru cele ale medicinei în spiritualitatea românească (RMR, Nr. 2/2011).
- La o aniversare: lecția cuvintelor (RMR, Nr. 3/2011).
- Respiruri în amonte: crâmpie din istoria a 20 de ani de acțiuni îngemănate în slujba medicinei (RMR, Nr. 3/2012).
- *Quo vadis, medicine?* Ultimul tom al *Caietelor „Vieții medicale“* întru actualitatea efemeră și valoarea consacrată (RMR, Nr. 3/ 2012).

V. Clasificări originale

Din mulțimea de sistematizări emise, ne oprim la câteva care merită a fi cunoscute.

- Istoria medicinei trebuie înțeleasă ca un proces evolutiv al progresului cunoașterii și al acțiunii profesionale, pus în slujba vieții și sănătății omului.

În dezvoltarea medicinei ca artă și știință, propunem o nouă împărțire a ei, plecând de la trei repere temporale: Hipocrate (460-375 î.H.), Paracelsus (1493-1541) și Conferința OMS de la Alma-Ata (1978). Recunoaștem astfel trei mari etape: Antichitate – Renaștere, Renaștere – Contemporaneitate, Contemporaneitate – Viitorul indefinit temporal.

O altă împărțire are ca element discriminativ strategia acțională, ca punct de răscruce fiind Conferința OMS de la Alma-Ata. Distingem prin această separare două mari perioade:

– *Medicina orizontalității*, centrată pe boală și care a adoptat o strategie „de așteptare“ și

– *Medicina verticalității*, care are ca element de referință sănătatea, ea propunându-și o strategie „de întâmpinare“

- Funcțiile specialității de medicina generală/ medicina familiei

Într-o prezentare sugestivă, în cadrul sistemului medical al sănătății, aceste funcții apar ca:

– *Stație de bază* (asigură nevoile curente de asistență medicală și de supraveghere nemijlocită, promovează sănătatea, predicția și prevenția)

– *Stație releu* (trimite delegând, primește integrând)

– *Stație pilot* (experimentarea la scara naturală a vieții omului, a proceselor medicale diagnostice și terapeutice, permite cunoașterea istoriei naturale a omului și a patologiei sale, implicit a modelelor organizatorice ale asistenței medicale)

– *Stație santinelă* (avertizează și informează cu date esențiale de importanță strategică și tactică)

- Principiile specialității de medicina generală/ medicina familiei

În cadrul activității MG/MF ființează o serie de principii, care constituie scheletul și liniile de forță directoare. Redăm câteva dintre aceste principii:

– Medicul de MG/MF muncește la nivelul *limes*-ului. El este echipat sumar și lucrează sub intemperii, deseori fără „umbrelă“ protectoare.

– Holismul. Conform acestuia, știința MG/MF este o plenitudine indivizibilă. David Bohm completează holismul prin conceptul de *holomovement* („holo-mișcare“), adică integrare în ordinea naturii conform principiului antropocentric (universul s-a dezvoltat în direcția în care a permis viața).

– Medicina generală/medicina familiei este iubire și dăruire („Dăruind vei dobândi“).
 – Clinicosophia (înțelepciunea clinicii)
 – Euristica în MG/MF oferă posibilitatea descoperirii noului, precum și putința de a inova tehnic și intelectual.

- FASHION – formula portantă a factorilor comportamentali de risc (GB II, pag. 139-140)

Cuvântul *fashion* în engleză înseamnă *mod, fel (to be in a fashion = a fi într-un anumit fel)*, dar înseamnă și *modă*.

Factorii comportamentali de risc sunt echivalați în plan psihosocial cu păcatele, dar și cu năpasta care a căzut pe capul omului.

În continuare, arătăm distribuția relelor (păcatelor).

Păcate planetare

- F Fanatismul
- A Agresivitatea
- S Separatismul
- H Hiper- și hipostările (ex. Hămăseala)
- I Iresponsabilitatea
- O Orgoliul
- N Necinstea

Păcatele social-comunitare

- F Frica
- A Amnezia
- S Slăbiciunea
- H Hoția
- I Ignoranța
- O Opoziția
- N Negativismul

Păcatele individuale

- F Fumatul
- A Alcoolul
- S Sedentarismul
- H Hedonismul (cultura și consumul plăcerii)

- I Izolarea
- O Ostilitatea
- N Nepăsarea

În încheiere, venim cu observația lui Miguel de Unamuno: „Fiecare ființă omenească poartă înlăuntrul ei cele șapte virtuți și cele șapte vicii capitale opuse: este orgolios și umil, lacom și reținut, lasciv și cast, invidios și milostiv, zgârcit și generos, leneș și harnic, mâniaș și răbdător“.

- Diagnosticul gradelor și formelor de sănătate (Viața medicală Nr. 9/1984, pag. 427-430; GB III, pag. 114-117)
- Gramatica psihosomatică (GB I, pag. 51-53)

Tabloul manifestărilor clinice psihosomatice îl ordonăm astfel:

Prepoziții psihosomatice (simptome și semne psihosomatice), ca reacții normale la tensiuni psihice

Propoziții psihosomatice (tulburări psihosomatice), ca dezvoltări psihofuncționale

Fraze psihosomatice (boli psihosomatice), ca organizări psihosomatice

- Boli sociale decoltate (GB II, pag. 257)

Aceste boli sunt: sărăcia, analfabetismul, promiscuitatea, alienarea, adicțiile (GB II, pag. 157).

- **Clasificarea cordului pulmonar cronic** (GB III, pag. 229)

**P.S. Autorul cere înțelegere: potențialității mele ici și colo i s-a dat prilejul de a se exprima!
 Viers—ani 80, cu doru' singur-el...**

Mulțumim tuturor autorilor medici și personalităților cu alte profesii de la care am avut bucuria de a primi mesaje.

La ceas de sărbătoare, celor peste 100 de apropiați le propun un toast: *Să fie mereu sus și relele să nu-i atingă!*

BIBLIOGRAFIE

1. **Băran V.** Itinerar brâncușian. Valea Neagră, Sena, Atlanticul, Ed. Viitorul Românesc, București, 2001;
2. **Bogdan C.** Viața ca dar, Ed. Publishers, București, 2015;
3. **Botez Angela,** Filosofia mentalului. Izvoare, teorii, autori, Ed. Floarea Albastră, București, 2006;
4. **Brătescu G.** Ce a fost să fie. Notații autobiografice, Ed. Humanitas, București, 2003;
5. **Dragoș N.** Casa de cuvinte, Ed. Semne, București, 2013;
6. **Donoiu I.** Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei, un sentiment al istoriei, Societatea culturală Domnești, 2006;
7. **Duda R.C.** Sănătate publică și management, Ed. Moldotip, Iași, 1996;
8. **Dumitrașcu D.** Medicina între miracol și dezamăgire, Ediția a IV-a, Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca, 2009;
9. **Gheorghe G.M.** Mondo breviar – scriitori, medici și medici scriitori, Ed. Agir, București, 2017;
10. **Hurjui I.** Medicul familiei. *Terapie cognitivă*, Ediția a III-a, Ed. Alfa, Iași, 2009;
11. **Ion-Mihai Reveica,** Secvențe. Versuri, Ed. Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2014;
12. **Ivan A.** Medicina omului sănătos, Ed. Medicală, București, 1993;
13. **Leu Corneliu,** Re...Introducere în personalism, Ed. Realitatea, București, 2000;

14. **Marinescu C.G., Duda R.** (sub redacția) – Interdisciplinaritate și dialog în științele medicale și medico-sociale, Cabinetul metodologic al absolventului și Cabinetul pedagogic, Iași, 1988;
15. **Mihailide M.** Medicii Regilor României, Ed. Viața Medicală Românească, București, 2016;
16. **Moțet D.** Enciclopedia de Kinetoterapie, vol. I (2009), vol. II (2010), Ed. Semne, București;
17. **Noica C.** Șase maladii ale spiritului contemporan, Ed. Univers, București, 1978;
18. **Palade R.Ș.** La ora de rouă. Miscelaneul unui medic scriitor, Ed. Sfera, Bârlad, 2016;
19. **Pânzaru P.** Sociologia reducției la esențial, Ed. Proema, Baia-Mare, 2007;
20. **Riga D., Riga S.** (editori) – Ilie Th. Riga și Gheorghe Călin – Anatomie și antropologie (eseuri și sinteze), Ed. Cartea Universitară, București, 2008;
21. **Surdu A.I.** Filosofia Pedagogică II, Teoria Subsistenței, Editura Academiei Române, București, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2012;
22. **Voiculescu M.** De veghe pe frontul vieții, Ed. Medicală, București, 1984;
23. **Zeletin C.D.** C.D. Zeletin 80. Omagiul Academiei Bârlădene Președintelui ei de Onoare, Ed. Sfera, Bârlad, 2015.